

МЕТОДИЧНІ УМОВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ НА АВІАПІДПРИЄМСТВА УКРАЇНИ

У статті наведено характеристику методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств у розрізі їх галузевої приналежності. Обґрунтовано доповнення методичного забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств за галузевою ознакою.

Постановка проблеми. В наступний час не існує єдиної універсальної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства потенційним іноземним інвестором. Як свідчать статистичні дані, фінансові пріоритети інвесторів формуються у залежності від галузевої приналежності підприємств.

Інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів по галузевій ознаці може вимірятися системою показників, що характеризують у найбільш загальній формі соціально-економічне становище підприємств єдиної галузевої приналежності. Однак результати аналізу згідно із існуючою методикою гарантують невисокий ступінь точності, що вказує на необхідність доповнення методики розрахунку загально галузевих показників інвестиційної привабливості конкретними показниками оцінки економічних можливостей досягнення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства і перспектив його розвитку.

З урахуванням актуальності проблеми підвищення інвестиційної привабливості підприємств, метою дослідження є обґрунтування та розробка доповнень у діючу методику оцінки інвестором фінансового стану підприємства, що виступає у якості потенційного об'єкта інвестування. В процесі дослідження використано наступні методи – фінансового аналізу, розрахунку фінансових коефіцієнтів, кореляційного аналізу, експертних оцінок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості корпоративних підприємств будь-якої галузі досліджено у працях О. Яковлева, В. Галасюка, М. Крейніної та ін. Проблемам інвестиційної діяльності на транспорті присвячено роботи Ю. Кулаєва, С. Архіпової, Є.Сича, В.Коби, С.Опанасенко.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Слід відмітити, що методики оцінки інвестиційного потенціалу авіатранспортних підприємств не існує у наступний час. Це робить невирішеною проблему якісної розробки інвестиційних планів та проектів і не вирішує проблему надання корпоративних та фінансових гарантій майбутньому інвестору.

Виклад основного матеріалу.

Для іноземних інвесторів структура експорту й імпорту мають важливе, визначальне значення. Їх аналіз дозволяє судити про те, наскільки конкурентноздатні різні галузі промисловості України, та визначити

перспективи власної інвестиційної діяльності. [4]. Найбільший інтерес іноземних інвесторів залучають такі галузі економіки, як внутрішня торгівля (на 1555 підприємств - 168,2 млн. дол. США чи 22,4% загального обсягу інвестицій), харчова промисловість (відповідно, 194 підприємства і 108,4 млн. дол. США \approx 14,5%), машинобудування і металообробка (296 і 96,3 млн. дол. США – 12,8%). 4,4% інвестицій приходить на зовнішню торгівлю, 4% - на легку промисловість, 4% засобів інвестовано в хімічну промисловість і 3% - у чорну металургію. Усього інвестовано коштів у 3842 українські підприємства на суму 750,1 млн. дол. США [4].

Найбільші вкладення здійснюються в підприємства міста Кисва – 614,3 млн. дол. США, Одеської області – 126,3 млн. дол. США, Автономної Республіки Крим – 133,4 млн. дол. США, Дніпропетровської області – 106,2 млн. дол. США, Львівської області – 72,9 млн. дол. США [2].

Галузева спрямованість іноземних інвесторів має наступні пріоритети: 83,5 млн. дол. США вкладено в підприємства металургійної промисловості (чорної металургії), 51 млн. дол. США – в підприємства харчової промисловості [1]. Як свідчать наведені дані, обсяг фінансових вкладень в підприємства двох вказаних галузей складає більше ніж 50 % загального обсягу іноземних інвестицій. Така вузька галузева прив'язка іноземних інвесторів обумовлена не тільки нестабільною економічною ситуацією в країні та наявністю несприятливого зовнішнього середовища, а також відсутністю методичних умов підвищення інвестиційної привабливості підприємств інших галузей.

Діюча методика аналізу інвестиційної привабливості підприємств в галузевій ознаці [4] припускає розрахунок потенційним інвестором наступних десяти показників:

1. Характеристика стану основних виробничих фондів – знос основних фондів, що являє собою відношення суми зносу основних фондів до їх первісної вартості.
2. Характеристика ефективності використання праці – продуктивність праці, що являє собою вартість реалізованої продукції, що приходить на одного працюючого.
3. Характеристики прибутковості діяльності:
 - 3.1 показник прибутку, що приходить на одну акцію (для порівняльного аналізу акції різних підприємств приводяться до стандартного номіналу – 0,25 грн.).
 - 3.2 показник рентабельності акціонерного капіталу – сума прибутку, що приходить на одиницю статутного фонду.
 - 3.3 показник рентабельності продажу.
4. Характеристики платоспроможності підприємства:
 - 4.1. Коефіцієнт фінансування, що характеризує ступінь покриття кредиторської заборгованості власними засобами [4]:

$$K6 = УФ / КЗ, \quad (1)$$

де КЗ – сума кредиторської заборгованості;

4.2 співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості [4]:

$$K7 = ДЗ / КЗ, \quad (2)$$

де ДЗ – сума дебіторської заборгованості.

5. Характеристики оборотності активів і заборгованості:

5.1 віддача основних фондів – обсяг виробленої продукції, що приходить на одиницю вартості основних фондів.

5.2 оборотність дебіторської і кредиторської заборгованості, що відображає перевищення витрат від реалізації над, відповідно, дебіторською і кредиторською заборгованістю, тобто швидкість їхнього звертання в процесі виробництва і, відповідно, ефективність використання.

Оцінити загальногалузеві значення показників можна за допомогою статистичного аналізу, основними інструментами якого виступають: варіація, дисперсія, середньоквадратичне відхилення і коефіцієнт варіації [4].

У підсумку розрахунків визначається рейтингові показники по кожному об'єкту. Найбільш інвестиційно привабливим вважається об'єкт, у якого значення рейтингового показника найбільше.

Для подальшої якісної характеристики інвестиційної привабливості підприємства формулу розрахунку коефіцієнту К7 пропонується уточнити шляхом використання показника сумнівного боргу. Відповідно до національного П(С)БО, сумнівний борг – це поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, щодо якої існує непевність у її погашенні боржником [3]. З урахуванням фактора наявності сумнівного боргу, формула 2 має наступний вид:

$$K7 = (ДЗ - СД) / КЗ, \quad (3)$$

де СД – величина сумнівного боргу.

Отримане значення вказує суму реальної дебіторської заборгованості, що у випадку її ліквідації може бути спрямована на покриття боргів підприємства перед кредиторами.

Вище була приведена характеристика методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств з обліком їх галузевої специфіки. Дана методика може бути використана стосовно до різних підприємств, що не мають галузевих розходжень і не знаходяться в сдиних територіальних границях.

Для розрахунків показників інвестиційної привабливості і виявлення більш інвестиційно привабливого авіатранспортного підприємства використовуються дані десяти аеропортів різних областей. Для розрахунків використано методику О. Яковлєва з урахуванням додаткового показника. Відповідно методиці оцінки інвестиційної привабливості, був проведений відбір інформаційних параметрів, що використовуються для визначення показників інвестиційної привабливості.

Таким чином доповнення методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств показником структури боргу створює можливість

визначити суму реальної дебіторської заборгованості, яка у разі її ліквідації може бути направленою на покриття кредиторської заборгованості корпорації.

Проте, результати економічного аналізу відповідно до діючої методики мають низький ступінь точності, яка указує на необхідність подальшого доповнення методики конкретними показниками перспективної оцінки інвестиційної привабливості.

Приведена методика не враховує специфіку окремих видів і напрямів діяльності корпорацій. Отже, ефективність або неефективність окремих заходів, що інвестуються, не аналізується. Тому потрібні вже не доповнення, а конкретні специфічні методики.

У зв'язку з цим для авіаційних підприємств пропонується враховувати в процесі визначення інвестиційної привабливості показник авіаційної безпеки, тобто безпеки польотів.

Показник авіаційної безпеки не є фінансовим і не може розраховуватися як коефіцієнт або процент. Цей показник пропонується рахувати у балах, які узгоджені з кожною нормативною вимогою безпеки польотів. На користь інвестиційної привабливості вказує досягнення найбільшого значення показника безпеки польотів.

Висновки. Наукова новизна отриманих результатів полягає у доповненні методики оцінки інвестиційної привабливості авіатранспортних підприємств фінансовим показником структури боргу та технічним показником безпеки польотів. Теоретико-методичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що створено можливість розрахувати величину інвестиційного ризику втрати коштів у разі недотримання умов авіаційної безпеки. Крім того, неможливість математично зв'язати два запропонованих показника не свідчить про відсутність логічного зв'язка. Оскільки показник структури боргу дозволяє визначити суму реальної дебіторської заборгованості, він дозволяє визначити реальне фінансове джерело ліквідації наслідків можливих інвестиційних втрат, які можуть виникати як результат невиконання вимог безпеки польотів або у випадку, коли технічна протидія ризику не спрацювала.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астапова Г.В., Астапова Е.А., Лойко Д.П. Организационно-экономический механизм корпоративного управления в современных условиях реформирования экономики Украины. Монография. - Донецк, ДонГУЭТ, 2001. - 526с.
2. Статистичний щорічник Донецької області за 2000 рік. - Донецьк, Донецьке обласне управління статистики, 2001. - 510с.
3. Кочетов В.А., Олифирова В.П. Реформирование бухгалтерского учета и финансовой отчетности в Украине на основе национальных положений (стандартов). Научно-практическое пособие. - Донецк: ДонГУЭТ, 2000. - 208с.
4. Яковлев Ю.В. Анализ инвестиционной привлекательности приватизируемых предприятий. // Государственный информационный бюллетень о приватизации. - 1999. - № 9. - С.40-56.